

۱۴۸، نوشته و از قول ابن فضال سال ۱۵۰ را نقل کرده است (تستری، ج ۲، ص ۲۸۱). برخی همین سال ۱۵۰ را، با توجه به چند قرینه، صحیح می‌دانند (همان، ج ۲، ص ۲۸۲؛ نجاشی، ص ۱۱۲؛ علامه حلی، ص ۲۷).

کئی سه روایت هم در نکوهش او نقل کرده است که علمای بزرگ رجال آن را پاسخ داده و تظریفه‌اند؛ زیرا، علاوه بر وجود راویان غیر ثقة در سلسله اسناد این روایات، نشانه‌های تقیه نیز در این نکوهش دیده می‌شود. مؤلفان تنفیح المقال، اعیان الشیعه و معجم رجال الحديث در این باره بتفصیل بحث کرده‌اند (مامقانی، ج ۱، ص ۱۶۶؛ خوئی، ج ۳، ص ۲۸۸-۲۹۰؛ امین، ج ۳، ص ۵۵۹).

منابع: ابن حجر عسقلانی، لسان المیزان، بیروت ۱۳۹۰/۱۹۷۱؛ محمد بن علی اردبیلی، جامع الرواة و ازاخة الاشتباهات عن الطریق و الاسناد، بیروت ۱۴۰۳/۱۹۸۳، ذیل «برید بن معاویه»؛ محسن امین، اعیان الشیعه، چاپ حسن امین، بیروت ۱۴۰۳/۱۹۸۳؛ محمدتقی تستری، قاموس الرجال، قم ۱۴۱۰؛ ابوالقاسم خوئی، معجم رجال الحديث، بیروت ۱۴۰۳/۱۹۸۳؛ محمد بن حسن طوسی، رجال الطوسی، نجف ۱۳۸۰/۱۹۶۱؛ حسن بن یوسف علامه حلی، رجال العلامة الحلی، چاپ محمد صادق بحر العلوم، نجف ۱۳۸۱/۱۹۶۱، چاپ افست قم ۱۴۰۲؛ محمد بن عمر کئی، اختیار معرفة الرجال، [تخصیص] محمد بن حسن طوسی، چاپ حسن مصطفوی، مشهد ۱۳۴۸؛ عبدالله مامقانی، تنقیح المقال فی علم الرجال، چاپ سنگی نجف ۱۳۴۹-۱۳۵۲؛ احمد بن علی نجاشی، فهرست اسماء مصنفی الشیعه المشهور بر رجال النجاشی، چاپ موسی شیرازی، قم ۱۴۰۷؛ حسین بن محمدتقی نوری، مستدرک الوسائل، ج ۳، چاپ محمد رضا نوری نجفی، تهران ۱۳۲۱.

/ محمود مهدوی دامغانی /

برید شاهیان، سلسله‌ای از امیران مسلمان ترک‌نژاد در دکن که از ۸۹۷ تا ۱۰۲۸ در بیدر^۵ فرمانروایی داشتند. مؤسس این سلسله قاسم برید، غلامی ترک نسب، بود که به محمد شاه سوم (حک: ۸۶۷-۸۸۷)، سیزدهمین سلطان سلسله بهمنیان (بهمنیهای دکن^۶)، فروخته شد. قاسم شخصیت برجسته‌ای بود که در خوشنویسی و نوازندگی دست داشت و در میدان جنگ نیز شایستگی بسیار از خود نشان می‌داد. در عهد سلطنت محمد شاه، به درجه کوتوالی (قلعه‌نیگی) رسید و پس از درگذشت ملک حسن نظام الملک، مقام صدارت دستگاه متزلزل بهمنیان را نیز قبضه کرد. او ناگزیر بود که اغلب با تیولداران نیرومند قلمرو حکومت در بیجاپور و احمد نگر و گلکنده که عملاً استقلال یافته بودند، مبارزه کند، ولی قدرت عمده‌اش ناشی از زندگی مداوم در پایتخت یعنی بیدر بود. وی در ۹۱۰ درگذشت و پسرش امیر برید جانشین او شد. قاسم قدرت

جلال‌الدین غیاث‌الدین رامپوری، غیاث اللغات، چاپ محمد دبیرسیاقی، تهران ۱۳۳۷-۱۳۳۸؛ محمد بن شاه مرتضی فیض کاشانی، کتاب الوافی، قم ۱۴۰۴؛ احمد بن علی قلفشندی، صبح الاعشی، قاهره [تاریخ مقدمه ۱۳۸۳/۱۹۶۳]؛ حبیب‌الله بن علی اکبر کاشانی، توضیح البیان فی تسهیل الاوزان، چاپ محمد شریف، قم ۱۴۰۴؛ عبدالحی بن ضحاک گردیزی، تاریخ گردیزی، چاپ عبدالحی حبیبی، تهران ۱۳۶۳؛ احمد بن محمد مسکویه، تجارب الامم، ترجمه ابوالقاسم امامی، ج ۱، تهران ۱۳۶۹؛ المعجم الوسیط، قاهره ۱۴۰۰/۱۹۸۰؛ محمد بن احمد مقدسی، کتاب احسن التقاسیم فی معرفة الاقالیم، چاپ دخویه، لندن ۱۹۶۷؛ محمد حسن بن باقر نجفی، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، بیروت ۱۹۸۱؛ والتر هیتس، اوزان و مقیاسها در اسلام، ترجمه و حواشی غلامرضا وهرام، تهران ۱۳۶۸؛

Et, s.v. "Barīd" (by D. Sourdel); E. W. Lane, Arabic-English Lexicon, Cambridge 1984.

/ حسن فقیه عبداللهی /

بَرِید بن مُعاویه عَجَلِی، از صحابه و فقه‌های بزرگ شیعه در نیمه اول قرن دوم. ابن حجر عسقلانی نام او را حاتم و کنیه‌اش را ابوالقاسم نوشته است (ج ۲، ص ۱۰). سال تولدش معلوم نیست. وی از اصحاب برجسته و معتمد امام باقر و امام صادق علیهما السلام بوده و به گفته کئی از جمله شش فقیه بزرگ شیعه آن قرن است که در شرفقه و معالم شیعه بسیار مؤثر بوده‌اند. این شش نفر را «افقه الاقلین» نامیده‌اند (کئی، ص ۲۳۸؛ نوری، ج ۳، ص ۷۵۷) که طبقه اول اصحاب اجماع^۵ نیز شمرده می‌شوند. شیخ طوسی در رجال خود (ص ۱۰۹، ۱۵۸)، او را در گروه اصحاب بزرگ هر دو امام آورده است. همچنین روایاتی از امام صادق و امام کاظم علیهما السلام در ستایش از برید و چند تن دیگر نقل شده است. در این روایات، از آنان به احیاکنندگان آثار نبوت، نگهدارندگان دین، امانت‌های خداوند بر حلال و حرام (کئی، ص ۱۲۷)، محبوبترین کسان نزد امام صادق علیه السلام، بشارت داده‌شدگان به بهشت و حواریون امام باقر و امام صادق علیهما السلام تعبیر شده است (علامه حلی، ص ۲۶-۲۷؛ امین، ج ۳، ص ۵۵۸). ابن حجر عسقلانی در لسان المیزان (ج ۲، ص ۱۰) به مقام او نزد ائمه شیعه علیهم السلام اشاره کرده است. ابن غضائری کتاب او را، که علی بن عقیبه را وی آن بوده، دیده است (خوئی، ج ۳، ص ۲۸۵). وی از امام باقر و امام صادق علیهما السلام بدون واسطه و گاهی به واسطه محمد بن مسلم روایت می‌کند، همچنانکه شمار زیادی از محدثان از او حدیث نقل کرده‌اند. ۲۰۶ روایت از او در کتب شیعه ثبت است (خوئی، ج ۳، ص ۲۹۰-۲۹۱). نجاشی تاریخ مرگش را در زمان زندگی امام صادق علیه السلام، یعنی پیش از